

[Niels Andersen]

altid lader sig forene med ønsket om let adgang til arbejdspladser og service. Nogle foretrækker stenbroen og en meget nær kontakt med andre mennesker og let adgang til de tilbud, som samfundet kulturelt og servicemæssigt giver i umiddelbar nærhed af éns bolig. Andre foretrækker at omgive sig med naturen og måske også en vis form for ensomhed. Det må være op til det enkelte menneske selv at vælge de omgivelser og det miljø, som vedkommende bedst kan trives i.

Det forventes, at vort boligbyggeri i de kommende år vil gå betydeligt ned. Under hensyn til den begrænsede befolkningstilvækst regner man med ca. 30.000 boliger pr. år i modsætning til 1970ernes omkring 50.000 pr. år.

Redegørelsen peger endvidere på, at såfremt kommende egns- og kommuncentre skal fastholdes som selvstændige bysamfund, er det nødvendigt, at den væsentligste del af boligbyggeriet sker i disse byer. Vi får også at vide, at centre skal have et tilstrækkeligt befolkningsunderlag for at kunne fungere efter de normer, som opstilles for et bymønster. Oven i købet vil man styrke svage egns- og kommuncentre ved at lade disse få første prioritet med hensyn til byggeri og udvikling.

Jeg finder, det er en farlig vej at betræde fra centralt hold. Det kan ikke være rigtigt, at man ved cirkulærer og direktiver fratager befolkningen muligheden for på en naturlig og ønskelig måde selv i meget stort omfang at være medbestemmende med hensyn til udviklingen i lokale områder. Giv dog kommunalbestyrelserne og amtsrådene et vist råderum, så de selv i nær kontakt med den lokale befolkning kan bestemme, hvor udviklingen skal foregå!

I den forbindelse vil jeg gerne pege på, at planstyrelsens rapport om fremtidige bymønstre i tørre tal fortæller, at i 1970erne har især byer og bymæssige bebyggelser med fra 500 til 5.000 indbyggere fået en stærkt stigende del af væksten. Jeg noterede mig naturligvis ministerens bemærkninger her i dag om, at man ikke helt har lagt sig fast på de 5.000. Væksten har forskudt sig fra købstæderne og dermed sammenhængende forstæder til at omfatte talrige landsogne i næsten alle dele af landet. Over halvdelen af ländets befolkningstilvækst sker i kommuner uden byer med over 5.000 indbyggere. Alene denne befolkningstilvækst turde være så indlysende

for ministeren, at han snarest bør ændre holdning til de mindre samfund.

Også en spredning af arbejdspladserne har fundet sted. Undersøgelsen viser, at uanset betydelig arbejdsløshed er der sket en vis geografisk udjævning af ledigheden, som tidligere altid har været mindst i de store byer. De arbejdspladser, der er opstået de seneste år i mindre byer, er udelukkende håndværksvirksomheder, hvor man specialiserer sig i bestemte ting: forbedring af eksisterende ejendomme og småindustri. Det er nemmere at skaffe arbejdskraft dér end i de store byer. I samme forbindelse skal jeg fremhæve, at tilbagegangen i beskæftigelsen ved landbruget har været mindre beskeden i de senere år.

Planstyrelsens rapport peger på dagligvarebutikkernes eksistensmuligheder og har beregnet, at der skal være et underlag på mindst 500 personer, for at den handlendes mulighed for at overleve er til stede. Det er muligvis rigtigt, men vi må ikke stirre os blinde på, at landsbyerne med deres købmænd, bagere og slagtere skal eksistere i stedet for at dreje nøglen om. Disse miljøer er for mig at se af stor betydning, og de formidler daglig en nær kontakt mellem landsbyens indbyggere.

Småbyerne kan også bevirke en opgang i de kulturelle aktiviteter. I næsten alle småbyer er der de seneste år etableret lokalhistoriske foreninger, hvor man samler fotos, billeder, breve og notater og alle former for rariteter, der for den indfødte befolkning er en meget værdifuld kulturarv, som dermed bevares. For tilflytteren er det et incitament til at engagere sig og føle sig bedre tilpas i samfundet. Det fremgår endda af en undersøgelse, at tilflyttere ret hurtigt bliver inddraget i lokale kontaktmønstre, og omvendt, at tilflytning fra landet til byerne rummer menneskelige problemer i stort tal.

Masser af andre problemer understreger, at vi må fastholde bevarelsen af vore landsbyer. Offentligheden tillægger sociale og kulturelle miljøer stigende betydning, men det kan nedbrydes, hvis det forceres eller stagnerer. Indbyrdes hjælp forekommer hyppigere i små byer end i store, og kriminalitet og stress-sygdomme er mere udbredt i store byer end i små. Der er absolut ingen tvivl om, at mange mennesker fungerer bedre i små samfund end i store, uoverskuelige samfund, og det skal man ikke hindre dem i. Samfunds-